

VÄIKESEST ŠVEITSI KÜLAST PÄRIT **SABINE BURGER** SATTUS EESTISSE 1998. AASTAL VAHETUSÕPILASENA KOGETU JÄI HINGE JA ARENES AJAPIKKU SOOVIKS JÄÄDVUSTADA EESTI LAULUKULTUURI. SEL KOLMAPÄEVAL OLI AEG KÜPS, ET ESITLEDA SELLE SOOVI TULEMUST, RAAMATUT «LAULAN LAEVATÄIE».

MIKS EESTLASED LAULAVAD?

Kas see on fotoraamat, lauluraamat, emotsioonide raamat...?

Mina ütles, et see on poeetiline fotoraamat. Umbes kaks kolmandikku on pilte, lisaks tekstid ja laulusõnad.

Raamatus saavad kokku musitseerimise ja muusika eri küljed. See näitab eestlaste väga rikka laulukultuuri tahke, olgu selleks siis Šveitsi ja Eesti koorimuusika side või täiesti tavaline igapäevane töö, mida mõne kontserdi või laulupeo nimel tehakse.

See raamat on ka neile, kel on huvi laulmise, muusika või kultuuri vastu. Püüdsin teha nii, et pildidel oleks palju eesti kultuurist, kui mitte otse, siis vähemalt taustal.

See ühendab sinu hobi ja elukutset ehk muusikat ja fotograafiat?

Mulle on fotoaparaat lihtsalt töövahend, kõige rohkem pakub huvi ikka

Sabine Burgeri sõnul ei ole see raamat laulupidudest, vaid Eesti laulukultuurist. Laulmine on Eestis midagi palju suuremat: ajalugu, rahvalikumine, väljendusvorm, identiteet.

gi kultuur: muusika, teater, tants. Pilli mängin väga harva, selle asemel teen muusikat oma fotode kaudu.

Kuidas sa Eestisse sattusid?

17-aastasena oli mul kaks soovi: tahtsin minna kuhugi põhjamaale ja muusikakooli. Esialgu langes valik Rootsi, aga jäin hiljaks ja see koht oli juba ära võetud. Siis pakkus YFU (rahvusvaheline õpilasvahetus Youth For Understanding – toim) mulle kohta Eestis Tallinna muusikakeskkoolis. Otsustasin spontaanselt, et jah, lähen, kuigi ma seda maad ei tundnud.

See oli aastal 1998. Vahetusõpilasi oli viis: kolm Saksamaalt, üks Uus-Meremaalt ja mina Šveitsist. Olin Eestis aasta. Algul õpetajad küsisid, miks ma siin olen, sest esiti ei saanud ma eesti keelest suurt midagi aru ning pidin sõnaraamatust sõnade tähendusi otsima.

Muusikatundides õppisin aga palju flööti ja klaverit. Kuigi olin ka kodus neid pille õppinud, oli muusikakeskkooli tase väga kõrge ja klassikaaslaste suureks imestuseks polnud ma solfedžot peaaegu üldse õppinud.

Pärast Eestis veedetud aastat läksin Šveitsi tagasi, aga suhtlesin endiselt perega, kelle juures siin olin elanud. Kuigi külastasin neid umbes korra aastas, hakkas eesti keel vaikselt ununema, kuid huvi Eesti vastu oli mul kogu aeg olemas. Tahtsin väga Eestisse tagasi tulla, aga see polnud võimalik, sest käisin Šveitsis koolis – olen õppinud pedagoogikat, fotograafiat ja kultuurijuhtimist.

Mis sind Eestisse tagasi tõmbas?

Esiteks tahtmine teha Eestis midagi piltidega, tegeleda kultuuriga. Teiseks tajuda Eestit hoopis teisiti kui koolis

FOTO TAARO LUITER

käies – süveneda rohkem, kui Sael elava koolilapse puhul võimalik oli.

Muide, selle pere noorim tütar tõi gi mind koorimuusikani. Ta käis laulmas ja rääkis tihti, kuidas nende kooril oli üks või teine kontsert või oli parasjagu toimumas laulupidu.

Rääkides laulupeost – lihtne oleks seda raamatut pidada laulupeoraamatuks, aga päris nii see ju pole...

Šveitsis töötan mitmes teatris fotograafina. Aga nii nagu igas teatris, näeb publik vaid seda, mis etenduse ajal laval toimub. Fotograafina oli mul soov näidata, mis on selle kõige taga: millised on need inimesed siis, kui nad ei mängi oma rolle, milline on loomeprotsess, millised on isiksused.

Selle tausta tõttu on ka laulupidu minu jaoks just nagu suur lavastus, mille toimumiseks tuleb teha pidevalt tööd, see ei teki taevast või äkki iseenesest.

Eesti laulupidu ja Šveits on ka veidi seotud.

Olen pärit mägiselt Appenzellimaalt Trogeni külast ja 4. augustil 1825 toimus naaberkülas Speicheris esimene Šveitsi laulupidu. Ühislaulmise idee oli tol ajal õhus, kasvades välja valgustusajastu põhimõttest. Juhuslikult sai ühislaulmise mõte teoks just minu kodukandis. Esimene ülešveitsiline laulupidu toimus Zürichis 1843. aastal.

Ja sellest kulus esimese laulupeoni Eestis vaid 26 aastat...

Just! Nagu Eero Raun raamatus kirjutab, pakkusid Šveitsi laulupeod inspiratsiooni Johann Voldemar Jannsenile. Teine liin on Johann Heinrich Pestalozzi, kes töötas välja laste harimise põhimõtted ning rajas vaeslastele õppeasutuse ehk Pestalozzi küla, mis asus minu kodukülas Trogenis.

Pestalozzi idee jõudis tänu tema õpilastele ka Baltimaadesse, täpsemalt Janis Cimze seminarile, kus omakorda õppisid Eesti kultuuritegelased Joosep Kapp, Aleksander Kunileid, Friedrich Saebelmann ja Aleksander Läte.

Paraku hääbus Šveitsi laulupidude traditsioon laulupidudeks, mis pole selline üldrahvalik laulupidu nagu Eestis, vaid kooridevaheline mõelduv.

Kuidas raamatu koostamine välja nägi?

Eestisse tagasi tulnuna pidin teist korra ära õppima eesti keele. See tuli küll kiiremini kui esimesel korral, aga algus oli muudigi raske. Raamatut koostas kaks aastat ja selle aja jooksul jälgisin 11 koori tegemisi.

Mul oli kogu aeg soov, et raamatusse kirjutaksid eesti kirjanikud ja autorid – mina olen ikka väljastpoolt ja näen asju teisiti. Aga sisemine perspektiiv on väga oluline. Tahtsin, et igal autoril oleks omapärane ja isiklik vaatenurk laulmisele. Et ta ei kir-

Ütsiotsõ proov, kõõgis laulavad Urmas Kalla, Lauri Sommer ja Andreas Kalkun.

FOTO SABINE BURGER

Naised Karula rahvusparkis saunatamas.

FOTO SABINE BURGER

jutaks laulmisest teaduslikult, vaid oleks heas mõttes hull.

Näiteks muusikahuviline kirjanik Lauri Sommer kirjeldab, kuidas laulmine talle mõjub, mida ta laulmise kaudu kogeb. Kirjanik Valdur Mikita läheb laulmisega tagasi ürgaega ja luuletaja Kristiina Ehin räägib loo sellest, kuidas üks naine läks meherietes esimesele laulupeole. See oli ka ainus lugu, mis oli varem valmis, aga see lihtsalt sobib raamatusse nii hästi. Eero Raun kirjutab laulmise ja poliitika suhetest, mis on ka tema eriala. Luuletaja Ly Seppel meenutab oma tundmusi nõukogude aja laulupeolt.

Kuidas koostöö kooridega välja nägi?

Ma pigem vältisin eriliste sündmuste otsimist ja jäädvustasin kooriliikmete tööd proovis. Nii nagu see käib, et oleks autentne, elust enesest, et nad ei näitleks. Mõte oli jäädvustada inimesi keskkonnas, kus nad kogu aeg on, kus justkui ei juhtu midagi erilist.

Raamatus on foto kolmest mehest, kes istuvad kõõgis, laul arbuus ja teetassid!

See oli lihtsalt Ütsiotsõ proov. Neil on tihti niimoodi!

Nägid kahe aasta jooksul 11 koori lähenemist muusikale. Kuidas sa neid kirjeldaksid?

Kooride tase ja eesmärgid on erinevad, aga iga koori puhul on üks keskne asi – seltsielu. See on nagu perekond! Nad tegutsevad koos ja see, et neil on koht, kus koos käia ja koos olla, annab nii palju. Lisaks on iga kontsert ühine saavutus, mille üle uhke olla.

Seda ühtekuuluvust on tunda igal pool, olgu siis RAM või külakoor. Sellepärast on hästi palju pilte ka seltsielust, näiteks naised sauna ees istumas.

Mis lugu seda intervjuud lugedes kuulama peaks? Tormise «Sügismaastikke»? Kõrvitsa «Kreegi vihkut» või Uusbergi «Muusikat»?

Ei, kindlasti mitte. Ma sooviksin, et inimene läheks ja vaataks, mis on Eesti muusikas veel olemas, tutvuks sellega, mida ta pole veel kuulnud. Näiteks keegi, kes laulab ainult klassika-

list koorimuusikat, võiks tutvuda regilauluga või vastupidi – avardada oma muusikalist silmaringi.

Kuidas sa kirjeldaksid nende kooride repertuaari? Kurb ja depressiivne?

Kes kardab sügavust, ütleks, et Eesti koorimuusika on nukker või depressiivne. Aga mina usun, et inimese meelest, kes julgeb olla siiras, ei ole Eesti koorimuusikad üldse nukker, vaid hoopis õrn.

Kas nende kooride repertuaaris oli sulle midagi uut?

Ma polnud varem regilaulu kuulnud. Nendega tuleb kaasa mingi vägi, regilaulu laulmine on nagu meditatsioon, mis puhastab.

Mida tulevik toob?

Tahaksin selle raamatu ära tõlkida, aga välismaalaste jaoks tuleb see nii ümber teha, et nad mõistaksid Eesti laulukultuuri. Saan oma tuttavate šveitslaste peal proovida, milliseid aspekte on vaja rohkem lahti kirjutada ja selgitada.

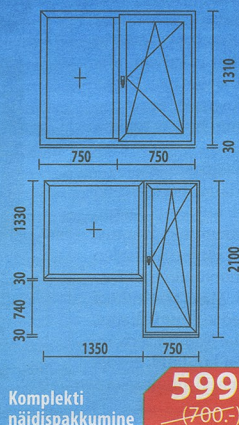
Kahe aasta jooksul jäädvustas Sabine Burger 11 koori tegemisi. Need olid Eesti Rahvusmeeskoor, Tallinna Sadama koor, Eesti Panga kammerkoor, venekeelne Narva koorikooli poistekoor, segakoor HaleBopp Singers, meeste leelokoor Liinatšuraq, Meremäe-Obinita naiskoor, Kihnu koolilaste koor, Kihelkonna segakoor, NUKU koor nukateatrist ja Eesti koorijuhtide naiskoor. 2

TEKST MADIS VÄRV

KIIRUSTA!
AKNAD
NÜÜD TEHASE-
HINNAGA!

TÄISKOMPLEKT
KOGU KORTERILE –
aknad paigalduse
ja viimistlusega
Näidis: 1-toaline
korter Lasnamäel –
aknad + paigaldus +
aknalaud + veplekid
= 599 eurot.

Komplekti näidispakkumine 599.- (700.-)

VÕTA EHTNE
PALKSAUN!
Kõigi tellijate vahel
läheb loosi mõnus
palksaun –
väärtusega 18 000 €!

Loositingimused www.koduaken.ee

VÕTA ÜHENDUST:

Tallinn tel 606 6266
Tartu tel 743 0388
info@koduaken.ee
tartu@koduaken.ee
www.koduaken.ee

IGALE KODULE OMA
KODUAKEN